

Opis systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Wilamowicach stanowi wypełnienie zapisów Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach – Rekomendacja 1.11.

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§1

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku Spółdzielczym w Wilamowicach funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

§2

Zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku Spółdzielczym w Wilamowicach oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe;
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
- 3) rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 4) rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 5) wytycznych do sposobu wdrożenia Rekomendacji H komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej, wydanej w kwietniu 2017r., w bankach będących uczestnikami Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 6) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

§3

Funkcja kontroli

1. Na funkcję kontroli składają się:
  - 1) mechanizmy kontrolne,
  - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
  - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. W Banku Spółdzielczym w Wilamowicach przypisuje się mechanizmy kontrolne wyodrębnionym w swojej działalności procesom istotnym, z jednoczesnym powiązaniem z celami systemu kontroli wewnętrznej, o których mowa w §1.
3. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
  - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
  - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w §1, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

§4

Struktura systemu kontroli wewnętrznej

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony):

- 1) **pierwszy poziom (linia obrony)** – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku,
- 2) **drugi poziom (linię obrony)** na który składa się:
  - a) kontrola funkcjonalna realizowana przez Członków Zarządu
  - b) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od procesu zarządzania ryzykiem na poziomie I,
  - c) działalność komórki do spraw zgodności
- 3) **trzeci poziom (linia obrony)** to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (zwaną dalej „SSOZ”)

§5

Kontrola realizowana na pierwszym poziomie

1. Kontrola realizowana na pierwszym poziomie pozostaje w kompetencji Banku Spółdzielczego w Wilamowicach.
2. Celem kontroli realizowanej na pierwszym poziomie jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, komórki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez:
  - każdego pracownika,
  - dodatkowo przez innego pracownika tej samej komórki organizacyjnej lub innej komórki organizacyjnej tej samej linii obrony w ramach podziału obowiązków.

§6

Kontrola realizowana na drugim poziomie

1. Kontrola realizowana na drugim poziomie pozostaje w kompetencji Banku Spółdzielczego w Wilamowicach.
2. Kontrola realizowana na drugim poziomie to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku Spółdzielczego w Wilamowicach, niezależnie od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na pierwszym poziomie, z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
3. Celem kontroli realizowanej na drugim poziomie jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na pierwszym i drugim poziomie oraz ocena przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Wilamowicach.

§7

Kontrola realizowana na trzecim poziomie

1. Kontrola realizowana na trzecim poziomie to działalność audytu wewnętrznego sprawowanego na mocy zapisów ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy SSOZ BPS przez Pion Audytu Spółdzielni, który ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Wilamowicach.
2. Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na pierwszym i drugim poziomie, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW NADZORUJĄCYCH I ZARZADZAJĄCYCH ZA ZAPROJEKTOWANIE, WPROWADZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ.

§ 8

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Wilamowicach

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od stanowisk, komórek kontrolnych, Zarządu banku, Komitetu audytu oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
  - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - 2) zatwierdza politykę zgodności banku;
  - 3) najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
4. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej pierwszego i drugiego poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli i komórki ds. zgodności.
5. Ocena adekwatności i skuteczności komórki audytu (III linii obrony) jest wykonywana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony zgodnie z zapisami Umowy Systemu Ochrony i obowiązującymi przepisami prawa.

§9

Komitet Audytu Banku Spółdzielczego w Wilamowicach

1. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa „Komitet audytu”, który wspiera jej działania w zakresie sprawozdawczości finansowej i systemu kontroli wewnętrznej oraz systemu zarządzania ryzykiem.
2. Komitet na bieżąco monitoruje system kontroli wewnętrznej oraz zarządzanie ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Wilamowicach.
3. Komitet Audytu opiniuje system kontroli wewnętrznej w Banku na potrzeby dokonywania przez Radę Nadzorczą corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

§10

Zarząd Banku Spółdzielczego w Wilamowicach

1. Zarząd Banku Spółdzielczego w Wilamowicach projektuje, wprowadza i zapewnia działanie we wszystkich jednostkach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz komórkę ds. zgodności.
2. Zarząd Banku Spółdzielczego w Wilamowicach zapewnia niezależność komórce ds. zgodności oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników w tej komórce organizacyjnej.
3. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwą współpracę wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką ds. zgodności, Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

4. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
5. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
  - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
  - 2) odpowiada za opracowanie Polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
  - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
6. Zarząd banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 1

III. UMIEJSCOWIENIE, ZAKRES ZADAŃ ORAZ NIEZALEŻNOŚĆ KOMÓRKI DS. ZGODNOŚCI W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W WILAMOWICACH

§11

Komórka ds. zgodności

1. W Banku Spółdzielczym w Wilamowicach funkcję komórki ds. zgodności pełni stanowisko ds. organizacyjno-administracyjnych. Do podstawowych zadań tej komórki należy:
  - 1) W ramach funkcji kontroli – zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi w zakresie określonym w regulacjach wewnętrznych; przeprowadzanie testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych zapewniających realizację celów systemu kontroli wewnętrznej,
  - 2) Zarządzanie ryzykiem braku zgodności, w tym identyfikowanie, ocena, pomiar, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie o ryzyku braku zgodności z przepisami prawa.
2. W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność komórki ds. zgodności.
3. Komórka ds. zgodności ma zagwarantowaną niezależność, poprzez jej usytuowanie w strukturze organizacyjnej tj. bezpośrednią podległość Prezesowi Zarządu, swobodny dostęp do Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu oraz do dokumentów, informacji, systemów informatycznych niezbędnych do wykonywania czynności kontrolnych.
4. Kierujący komórką ds. zgodności uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu w przypadku gdy rozpatrywane sprawy dotyczą zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej.
5. Powoływanie osoby kierującej komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej. Odwołanie osoby kierującej komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tej osoby przez Radę Nadzorczą.

IV. ZASADY COROCZNEJ OCENY SKUTECZNOŚCI I ADEKWATNOŚCI SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 12

Ogólne zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

1. Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Wilamowicach dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli i komórki ds. zgodności.
2. W ramach dokonywanej oceny Rada Nadzorcza powinna w szczególności uwzględnić:
  - 1) opinię Komitetu audytu,
  - 2) informację Zarządu,
  - 3) wyniki okresowych raportów komórki ds. zgodności,
  - 4) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od Systemu Ochrony,
  - 5) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,

- 6) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
- 7) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinii dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.

§ 13

Kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

Do kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej należą:

- 1) ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
- 2) osiągnięcia założeń finansowych na dany rok, w tym osiągnięcie minimów wskaźnikowych określonych w Umowie Systemu Ochrony,
- 3) ocena zmaterializowania ryzyka reputacji banku,
- 4) wyniki audytów SSOZ i pozostałych audytów wewnętrznych,
- 5) wyniki niezależnego monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych procesów istotnych, w tym ilość błędów znaczących i krytycznych identyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania,
- 6) trend w ilościach skarg klientów do KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
- 7) ilość i kwota strat operacyjnych (trend)
- 8) przekraczanie limitów ustanowionych przez bank